

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره یازدهم سال اول

تاریخ چاپ

شماره چاپ

شماره ثبت ۲۴۹

عادی

طرح الحاق یک ماده به قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰

کمیسیون های ارجاعی

	اصلی:
	فرعی: -

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۲۱ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود.

مقدمه (دلایل توجیهی):

شرکت های تعاونی به عنوان یکی از اقسام شرکتهای تجاری نقش مؤثری را در عرصه های اقتصادی و اجتماعی ایفا می کنند. در عرصه اقتصادی سرمایه های خرد، تشکیل سرمایه ای عظیم و اختصاص آن به انجام فعالیت های اقتصادی و از منظر اجتماعی تولید اشتغال، فقرزدایی و کاهش محرومیت ها از جمله آنها است. همچنان که در صدر و بند دوم اصل ۴۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به این موضوع اشاره شده است. همچنین براساس سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، سهم بخش تعاونی می بایست در اقتصاد کشور تا پایان برنامه پنج ساله پنجم توسعه و از طریق اقدام مؤثر در جهت ایجاد تعاونی با هدف ایجاد اشتغال و تأسیس تعاونی های فراگیر ملی بر فقر زدایی به ۲۵ درصد افزایش می یافته است. ایجاد بستر قانونی مناسب برای این شرکت ها امری کاملاً ضروری و بایسته است. ۲- ویژگی شرکت های تعاونی نسبت به سایر شرکت های تجاری آن است که در این شرکت ها اساساً سرمایه های اقشار ضعیف جامعه جمع آوری می شود و از محل آن سرمایه ای عظیم تشکیل و به فعالیت های تجاری و اقتصادی اختصاص می یابد. برخلاف سایر شرکت های تجاری که نوعاً با مشارکت چند شخص صاحب سرمایه تشکیل می شود. بنابراین حمایت های قانونی از اعضای تعاونی از اهمیت بسزایی برخوردار است. ۳- عدم توجه کافی به مسئولیت مدنی و کیفری مدیران شرکت های تعاونی در قوانین مربوط به این شرکت ها، سبب شده در این شرکت ها علی رغم حضور اقشار کم درآمد و آسیب پذیر برای سرمایه گذاری، نوعاً حقوق این اقشار توسط مدیران نادیده گرفته و خلاصه قانونی در این خصوص امکان برخورد جدی با ایشان را از بین برده و این شرکت ها به عنوان حیات خلوت مدیران متخلف تلقی می شود. بی تردید قانون و قانونگذاری به عنوان بستری برای حرکت صحیح در مسیر دستیابی به اهداف از اهمیت بسزایی برخوردار است. مقام معظم رهبری از قانون به جاده ای تعبیر می کنند که مجلس شورای اسلامی به سمت هدفهایی که کشور و مدیران اجرایی و مسئولان باید به آنجا برسند، باز می کند (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۱/۳/۷) و یا اینکه قانون را نرم افزار اداره کشور می دانند (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۴/۳/۸) و یا قانون را به سرنوشت یک کشور و سرنوشت انسان ها در یک جامعه معنا می کنند (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۹/۲۶). شرکت های تعاونی نیز از این قاعده مستثنی نبوده و قوانین موجود پیرامون آنها با توجه به اینکه محلی برای اقشار کم درآمد و ضعیف جامعه است، از اهمیت ویژه ای برخوردار است و می تواند استقبال و رغبت این نوع شرکت ها که از شاخصه های اصل ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی محسوب می شود را به دنبال داشته باشد. قوانینی که در نظام حقوقی ایران در مورد شرکت های تعاونی به تصویب رسیده است عبارتند از: ۱- مقررات مبحث هفتم از باب سوم قانون تجارت ۱۳۱۱ که طی مواد ۱۹۰ تا ۱۹۴ بیان شده است؛ ۲- قانون تعاون ایران مصوب سال ۱۳۳۴ که به عنوان اولین قانون مستقل در مورد شرکت های تعاونی تلقی می شود؛ ۳- قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ که قانون نسبتاً مفصلی است و دارای ۱۴۹ ماده است؛ ۴- قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰ که اصلاحاتی نسبت به آن صورت گرفته است، از جمله اصلاحات سال ۱۳۷۷ و ۱۳۹۳. بسیاری از امور مربوط به شرکت های تعاونی نیز از طریق وضع آیین نامه ها و دستورالعمل هایی از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کنترل می شود، از جمله دستورالعمل راجع به نحوه تشکیل و اداره مجامع عمومی شرکت های تعاونی. یکی از موضوعاتی که در این قوانین مغفول مانده و قانونگذار حکمی در خصوص آن وضع ننموده، مسئولیت مدیران این شرکت ها

اعم از اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و مدیر تصفیه شرکت در فرض انحلال شرکت تعاونی در برابر اعضای تعاونی است. اگر قرار باشد شرکتهای تعاونی به عنوان یکی از ابزارهای راهگشا در زمینه توسعه بخش خصوصی تلقی شود و مردم به سمت این شرکت ها سوق داده شوند (امری که امروز همواره از سوی نهادهای مختلف صورت می گیرد) باید سازوکارهای شفافی برای پیگیری حقوق اعضای تعاونی در مقابل مدیران این شرکت ها وجود داشته باشد. مسئولیت کیفری و حقوقی مدیران در برابر اعضای تعاونی و پاسخگویی ایشان در مقابل اعضا همراه با ضمانت اجراهای مناسب، می تواند عامل بازدارنده ای برای اقدامات بعضاً مضر مدیران در اداره شرکت های تعاونی باشد. در قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰ و اصلاحات بعدی آن در این خصوص هیچ حکمی وجود ندارد، گویی قانونگذار اعتقادی به لزوم پاسخگویی مدیران در برابر اعضای تعاونی نداشته است. تنها مقرر قانونی در این خصوص مقررات سه ماده ۱۲۶، ۱۲۷ و ۱۲۸ قانون شرکت های تعاونی سال ۱۳۵۰ است که اگر قانون مزبور همچنان لازم الاجرا باشد و براساس ماده ۷۱ قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران قابل استناد، می تواند مورد استفاده قرار گیرد. مقررات این سه ماده به صورت کامل و جامع ابعاد مسئولیت مدیران شرکت های تعاونی را در بر نمی گیرد. برای نمونه چنانچه عملیات مربوط به تأسیس شرکت تعاونی باطل باشد، مسئول این بطلان بر عهده کیست؟ چنانچه مدیران صورت های مالی خلاف واقع به اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان نهاد ناظر تحویل دهند، مسئولیت آن ها چیست؟ چنانچه مدیران اقدام به تقسیم منافع موهوم نمایند، وضعیت چگونه است؟ چنانچه مدیران با اقدامات خود به شرکت ضرر و زیان وارد نمایند، آیا اعضای تعاونی ذینفع در طرح دعوا محسوب می شوند یا خیر؟ این موارد از جمله مواردی است که در خصوص این شرکت ها قابل طرح است. در خصوص مسئولیت مدیران اعم از اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و مدیر تصفیه شرکت های تعاونی، مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ در خصوص شرکت های سهامی مفید فایده به نظر می رسد. هر چند مقررات این لایحه قانونی نیز از کهنوت برخوردار هستند، اما به نظر می رسد استفاده از آنها برای وضع حکم در خصوص مسئولیت مدیران شرکت های تعاونی در وضعیت فعلی به عنوان یک راه حل موجود، می تواند مثمر ثمر باشد. هر چند بروز رسانی کل مقررات قانون تجارت امری کاملاً ضروری است و النهایه مجلس شورای اسلامی باید به صورت جامع نگر به موضوعات در حوزه حقوق تجارت از جمله شرکت های تجاری بپردازد. در هر حال برای رفع چالش های مطرح شده در خصوص مسئولیت مدیران شرکت های تعاونی مشخصاً پیشنهاد الحاق یک ماده به قانون تعاون اسلامی ارائه می شود.

لذا طرح ذیل تقدیم می شود:

سیدجلیل میرمحمدی میبیدی - جلال محمودزاده - علی علی زاده - علی بابائی کارنامی - جعفر قادری - علی خضریان - سیدجواد حسینی کیا - احسان ارکانی - سیدعلی یزدی خواه - سیدمحمدرضا میرتاج الدینی - سیدناصر موسوی لارگانی - حسینعلی حاجی دلیگانی - حسن نوروزی - محمدصالح جوکار - الهام آزاد - بهزاد رحیمی - محمدتقی نقدعلی - انور حبیب زاده بوکانی - علی اصغر عنابستانی - علی اکبر کریمی - روح اله نجابت

عنوان طرح:

طرح الحاق یک ماده به قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰

متن زیر به عنوان یک ماده به قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران الحاق می‌شود:

مقررات موضوع مواد ۲۴۳ الی ۲۴۸ و ۲۵۳ الی ۲۶۹ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در خصوص مسئولیت کیفری مدیران شرکت های سهامی و همچنین مقررات موضوع مواد ۱۴۲ و ۱۴۳ و مواد ۲۷۰ الی ۲۷۷ در خصوص مسئولیت مدنی مدیران شرکت های سهامی به شرکت های تعاونی تسری و در خصوص این شرکت ها نیز لازم الاجرا است.

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب

۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین در مورد طرح:

طرح الحاق یک ماده به قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۰ تقدیم می‌شود.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل

به شرح زیر تقدیم می شود:

- ۱- سابقه تقدیم:** ماده ۱۳۰ قبلاً تقدیم نگردیده است
- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در
- کمیسیون صحن
- (موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک با:
- با تغییر اساسی با تقاضای کتبی ۵۰ نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)
- پیش از انقضاء شش ماه بدون تغییر اساسی
- با انقضاء شش ماه با تقاضای کتبی کمتر از ۵۰ نفر از نمایندگان
- مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می باشد می باشد

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

- رعایت شده است.
- رعایت شده است (با نظر کارشناسی)
- رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.
- در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی)

الف- ماده ۱۳۱-

- اول- حداقل امضا لازم (۱۵ نفر) دارد ندارد
- دوم- موضوع و عنوان مشخص دارد ندارد
- سوم- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد ندارد
- چهارم- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد ندارد

ب- ماده ۱۳۸-

- طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان مواد متعدد
- بیش از یک موضوع ماده واحده
- مواجهه با ایراد نمی باشد.
- می باشد.

۴- در اجرای بند (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ :

اول: از نظر قانون اساسی؛

- طرح تقدیمی با قانون اساسی به طور کلی مغایرت ندارد.
- دارد. اصول مغایر به ضمیمه تقدیم می شود.

دوم: از نظر سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز؛

- طرح تقدیمی با سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز مغایرت ندارد.
- دارد. اصول مغایر به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

- طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.
- دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

- الف- ماده ۱۴۰- رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.
- نشده است. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.
- ب- ماده ۱۸۱- موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی شود
- می شود
- و نیاز به ۲/۳ رای نمایندگان ندارد.
- دارد.

تعداد برگ اظهار نظر به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

-
- ۵- طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند (۵) اصل (۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
- دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

در رابطه با تعداد موضوع و ماده و مواجهه با ایراد: محل الحاق ماده پیشنهادی مشخص نشده و از این حیث مغایر سیاستهای تنقیحی مجلس است.

- کلمه تعاون در عنوان باید به تعاونی اصلاح شود.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌شود:

۱. در اجرای بند (۱):

- الف- در خصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض
- وجود ندارد
- وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.
- ب- در خصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط
- وجود ندارد
- وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

۲. در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسی‌های به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع

- لازم است.
- لازم نیست.

تعداد برگ سوابق قانونی و نظر اداره کل به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیرکل اسناد و تنقیح قوانین

ضمیمه نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

نظر اداره کل به انضمام سوابق قانونی

الف- نظر اداره کل

--

ب- سوابق قانونی

--